

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA
SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2001

141

GRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 21 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 go dtí 4.30

1. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Ἀδελφοὶ ἦσαν Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, Διὸς καὶ Λήδας υἱοί, ἀδελφοὶ δ' ἦσαν καὶ τῆς Ἑλένης. οὗτοι δὲ μετ' ἄλλων τὸν κάπρον τὸν Καλυδώνιον ἐδίωξαν, καὶ ἐν τῇ Ἄργεϊ μετὰ Ἰάσονος εἰς Κολχίδα ἔβησαν, τὸν χρυσοῦν μαλλὸν ζητοῦντες. Κάστορος δ' ἀποθανόντος οὐκ ἤθελεν ὁ Πολυδεύκης ἀθάνατος εἶναι, καὶ ἄλλοτε μὲν μετὰ τῶν θεῶν, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀνθρώπων διάγει. περὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν τούτων εἴρηκεν Ὅμηρος,

Κάστορά θ' ἰππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκην.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceist *amháin* díobh seo a leanas: (10)

- (i) Scríobh nóta ar Héilin agus faoin bpáirt a ghlac sí sna himeachtaí ba chúis le Cogadh na Traí.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Iáson agus na hArgonautae.

2. A. Cuir Gaeilge ar: (40) [50]

Ὀρφεύς, Καλλιόπης καὶ Οἰάγρου υἱός, ἄδων ἐκλήλει λίθους τὰ καὶ δένδρα ὥστε ἔπεσθαι αὐτῷ. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ, Εὐρυδίκη, δηχθεῖσα ὑπ' ὄφεως ἀπέθανεν. ὁ δ' Ὀρφεύς κατελθὼν εἰς Ἄδου Πλούτωνα ἔπεισεν ἀναπέμψαι αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ, ὅτι οὐ χρὴ Ὀρφέα, πρὸς τὸ φῶς πορευόμενον, ἐπιστραφῆναι πρὶν ἂν εἰς τὴν οἰκίαν γένηται. Ὀρφεύς δὲ διὰ πόθον τῆς γυναικὸς ἐπεστράφη, ἡ δὲ πάλιν εἰς Ἄδου κατηνέχθη.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceist *amháin* díobh seo a leanas: (10)

- (i) Scríobh ar ról na mban pósta sa tSean Ghréig.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Háidéas agus an Domhan Íochtarach.

3. Cuir Gaeilge ar:

[80]

(Tagann tairngreacht scanrúil chuig Laios, rí Théibhe, ón oracal.)

ὁ δὲ τῶν Θηβαίων βασιλεὺς ἐστὶ Λαιός. ἔχει γυναῖκα, Ἰοκάστην ὀνόματι. ἐπεὶ δὲ ἡ Ἰοκάστη τίκτει παῖδα, πέμπει ὁ Λαιὸς ἄνδρα τινὰ πρὸς τοὺς Δελφοὺς αἰτοῦντα τὸ μαντεῖον περὶ τὸν παῖδα. ἀλλὰ λέγει τὸ μαντεῖον ὅτι ὁ παῖς ἀποκτενεῖ τὸν πατέρα καὶ γαμεῖται τὴν μητέρα. ὁ οὖν Λαιὸς παραδίδωσι τὸν παῖδα θεράποντί τινι καὶ κελεύει αὐτὸν ἀποκτείνειν τὸν παῖδα. ὁ δὲ παραδίδωσι τὸν παῖδα θεράποντι ἄλλῳ ὃς οἰκεῖ ἐν τῷ Κορινθῷ. ὁ δὲ τῶν Κορινθίων βασιλεὺς, Πολύβος ὀνόματι, δέχεται τὸν παῖδα.

τίκτω: saolaím. αἰτοῦντα: chun go bhfiafródh sé de. τὸ μαντεῖον: an t-oracal.
ἀποκτενεῖ: mharódh sé. γαμεῖται: phósfadh sé. παραδίδωσι: tugann sé uaidh.
ὁ θεράπων (ginideach: θεράποντος): seirbhíseach.

4. Léigh an sliocht a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna a thagann ina dhiaidh:–

[80]

(Caitheann na páistí súil timpeall ar an taobh istigh den Phartanan.)

μέγιστόν ἐστι τὸ ἱερόν καὶ κάλλιστον. πολὺν χρόνον τὰ ἀγάλματα θεῶνται, ᾧ τὸ πᾶν ἱερόν κοσμεῖ. ἀνεφωγμένοι εἰσὶν αἱ πύλαι· ἀναβαίνουνσιν οὖν οἱ παῖδες καὶ εἰσέρχονται. πάντα τὰ εἶσω σκοτεινά ἐστίν, ἀλλ' ἐναντίαν μόλις ὀρῶσι τὴν τῆς Ἀθῆνης εἰκόνα, τὸ κάλλιστον ἔργον τοῦ Φειδίου. ἡ θεὸς λάμπεται χρυσῷ, τῇ μὲν δεξιᾷ Νίκην φέρουσα, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὴν ἀσπίδα. ᾧμα τ' οὖν φοβοῦνται οἱ παῖδες θεώμενοι καὶ χαίρουσιν. ὁ δὲ Φίλιππος προχωρεῖ καὶ τὰς χεῖρας ἀνέχων τῇ θεῷ εὐχεται· “ὦ Ἀθήνη Παρθένος, παῖ Διός, πολιοῦχε, ἴλαος ἴσθι καὶ ἄκουέ μου εὐχομένον· σῶζε τὴν πόλιν καὶ σῶζε ἡμᾶς ἐκ πάντων κινδύνων.” ἐνταῦθα δὴ πρὸς τὴν Μέλιτταν ἐπανερχεται καὶ ἡγεῖται αὐτῇ ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

τὰ ἀγάλματα: na dealbha snoite. ᾧ: a. κοσμεῖ: maisíonn (siad). ἀνεφωγμένοι: oscailte.
τὰ εἶσω: an taobh istigh. σκοτεινά: dorcha. λάμπεται: drithlíonn (sé). χρυσῷ: le hór.
τὴν ἀσπίδα: a sciath. ᾧμα: ag an am céanna. ἀνέχων: ag coimeád suas.
πολιοῦχε: banchosantóir na cathrach seo againne. ἴλαος: geanúil.

- Sa chéad abairt, cén cur síos a dhéantar ar an teampall?
- Cad a dhéanann na páistí nuair a thagann siad ar na geataí agus iad ar oscailt?
- Cén fáth nach féidir leo dealbh Aitéine a fheiceáil ach ar éigin?
- Cad atá á iompar ag an mbandia i ngach aon láimh léi?
- Cad a iarrann Filip ar Aitéine ina achainí?
- Cad a dhéanann Filip nuair a bhíonn deireadh lena achainí aige?
- Scríobh síos focal Gaeilge arb iad na focail Ghréigise seo a leanas a mbunús: θεός (líne 4) agus ἄκουε (líne 7).
- Maidir le *gach ceann* de na focail seo a leanas, ainmnigh an tuiseal ina bhfuil siad: χρόνον (líne 1) agus κινδύνων (líne 8).

5. Cuir Gréigis ar:

[80]

- Τά na mná ag siúl go tapa chun an tobair. (16)
- Νί féidir liom an chloch a iompar. (16)
- Τά cónaí ar chúigear fear óg sa teach sin. (16)
- Σέ tú féin, agus cad as duit? (16)
- Αν lá ina dhiaidh sin shaor na páistí a n-athair. (16)

6. Freagair ceist *amháin* díobh seo a leanas:

[30]

(a) Scríobh ar shaol gairme Pausaniais.

(b) Cén dá chathair mhóra a bhí in aghaidh a chéile i gCogadh na Peilipínéise?

Scríobh ar chúiseanna an chogaidh seo.

7. Freagair ceist *amháin* díobh seo a leanas:

[30]

(a) Ainmnigh an dia nó bandia a bhfuil baint aige/aici le *gach ceann* díobh seo a leanas:
an fharraige; grá; tairngreacht; gaois.

Scríobh alt ar dhuine *ar bith* de na déithe nó na bandéithe atá ainmnithe agat.

(b) Anseo thíos tá pictiúr d'Amharclann Dhionisiais. Déan cur síos ar a mbeadh feicthe ag Dicaeopolis ag tarlú ann.

